

LITHUANIAN SUMMARIES

Danusevičius, D. 2008. Gautų vidurūšiniu kryžminimu paprastosios pušies hibridų gyvybingumas: *Baltic Forestry*, 14 (1): 2-6.

Santrauka

Klonuojant pranašaus augimo vidurūšinius hibridus, galima efektyviai išnaudoti hibridų gyvybingumo efektą, gautina kryžminant tolimų kilmų medžius. Šios galimybės aptartos, lyginant vidurūšinių hibridų tarp Lietuvos (tėvinis genotipas) ir tolimos kilmės motinmedžių augimą su atitinkamų tolimos kilmės autochtoninių populiacijų palikuonimis 23 m. amžiaus bandomuosiuose želdiniuose. Hibridiniai palikuonys buvo ženkliai produktyvesni ir geresnės stiebo kokybės negu atitinkamos kilmės autochtoninių populiacijų palikuonys. Vietinės populiacijos atstovai yra produktyvesni ir geresnės stiebo kokybės negu svetimų populiacijų nehibridiniai palikuonys. Vietiniai genotipai per polikroso kryžminimus suporuoti su tolimos kilmės motinmedžiais ženkliai pagerina gautų hibridinių palikuonių augimą. Kilmų bandymai gali būti pritaikyti sėklininkystėje, apdulkinant geros kokybės ir spartaus augimo tolimos kilmės motinmedžius vietinės kilmės geros kokybės genotipų žiedadulkėmis.

Turinį žymintys žodžiai: kloninė miškininkystė, hibridas, polikrosas, kilmė, trumpalaikė selekcija.

Stankevičienė, D., Kasparavičius, J., Rudawska, M. ir Iwanski, M. 2008. Ektomikorizinių grybų tyrimai 50 metų amžiaus pušynų paviršiniame ir apatiniame dirvožemio sluoksniuose. *Baltic Forestry*, 14 (1): 7-15.

Santrauka

Šiame darbe apibūdinta ektomikorizinių grybų grupių struktūra 50 metų amžiaus pušynų (*Pinus sylvestris* L.) paviršiniame ir apatiniame dirvožemio sluoksniuose. Bendriją sudaro 53 rūšys, didžioji dalis kurių priklauso *Cortinarius*, *Russula*, *Amanita* ir *Tricholoma*. *Cantharellus cibarius* ir *Paxillus involutus* yra dominuojančios rūšys, 20 ektomikorizės morfotipų identifikuoti apatiniame dirvos sluoksnyje. Gausiausia rūšių būta rugsėjo mėn., tuo tarpu ektomikorizinių grybų variacija ir įvairovė per vegetacijos laikotarpį buvo neženkliai ir nereikšminga.

Turinį žymintys žodžiai: ektomikoriziniai grybai, vaisiakūniai, ektomikorizė, pušynas

Drenkhan, T., Hanso, S. ir Hanso, M. 2008. Šaknų apdoravimo *Phlebiopsis gigantea* prieš šakninę pintį *Heterobasidion* spp. rezultatai Estijoje. *Baltic Forestry*, 14 (1): 16-25.

Santrauka

Biologinės kontrolės priemonės Rotstop® prieš patogeninių bazidosporų infekciją efektyvumas tirtas Estojoje du metus. Laboratorijoje *in vitro* palygintas ROTSTOP® preparato grybo *Phlebiopsis gigantea* ir šios rūšies Estijos štamų poveikio efektyvumas prieš *Heterobasidion* spp. vietinius štamus. Šių grybų savybės bei grybo *Phlebiopsis gigantea* puvinio išplitimas ir šakninės pinties *Heterobasidion* spp. diagnostiniai požymiai medienos paviršiuje ištirti, apdorojant minėtais grybais eglės (*Picea abies*) ir pušies (*Pinus sylvestris*) šviežios medienos pavyzdžius. Atitinkami bandymai atlikti 4 eglėnuose ir 2 pušėnuose, kuriuose nevykdyti ugdymo kirtimai, apdorojant Rotstop® preparato suspensija mažiausiai po 83 kelmus ir paliekant po 21 kontrolinius neapdorotus kelmus kiekviename tiriamajame plote. Rotstop® efektyviausiai kontroliavo pinties infekciją pušėnuose (apdorotų kelmų paviršiuje abu grybai *P. gigantea* ir *H. annosum* s. str. užėmė atitinkamai 113,3 cm² ir 0,6 cm²). Rotstop® buvo mažiau efektyvus eglėnuose (apdorotų kelmų paviršiuje abu grybai *P. gigantea* ir *H. annosum* s. str. užėmė atitinkamai 75,2 cm² ir 4,3 cm²), manoma, kad dėl labai didelio *Heterobasidion parviporum* išplitimo bandomuosiuose eglės želdiniuose (iki 85 % neapdorotų preparatu kelmų buvo pažeisti puvinio).

Turinį žymintys žodžiai: biologinė kontrolė, Rotstop®, *Phlebiopsis gigantea*, *Heterobasidion* spp., paprastoji pušis, paprastoji eglė

Anna Cedro, A. ir Lamentowicz, M. 2008. Paprastosios pušies dendroekologija Šiaurės Lenkijos aukštapelkės durpyne per paskutinįjį šimtmetį: žmogaus poveikis ir hidrologiniai pokyčiai. *Baltic Forestry*, 14 (1): 26-33.

Santrauka

Tyrimai skirti nustatyti amžių medžių, augančių "Stąžki" aukštapelkėje, siekiant išaiškinti žmogaus įtaką vandens lygiui ir klimatinėms veiksnių poveiki paprastosios pušies radialiniam prieaugiui. Paimtų Preslerio gražtu 22 medžių pavyzdžių metinių rievėjų plotis išmatuotas 0,01 mm tikslumu ir klasikiniiais dendrochronologiniais metodais sudaryta chronologija, kurios pagrindu atlikta dendroklimatologinė analizė. Chronologija jungia 143 metus (1862-2004) ir metinių rievėjų vidutinis plotis joje siekia 0,87 mm. Klasikiniai dendrochronologiniai metodai neatskleidė dominuojančio veiksnio ir vienareikšmiškai nenustatė priklausomybės laikotarpio tiriamiems klimatinėms veiksniams (oro temperatūrai ir kritulių kiekiui). Todėl pušies dendrochronologinės analizės būdu gautos „prieaugis – klimatas“ priklausomybės neleidžia atlikti klimatinei rekonstrukcijai. Pagrindinis veiksnys, lemiantis metinių rievėjų plotį yra gruntinio vandens lygio kaita, ypač dėl žmogaus veiklos. Pavieniai medžiai durpyne pasirodė XIX a. viduryje ir masiškai išplito XIX a. paskutiniame dešimtmetyje dėl nusausinimo ir gruntinio vandens lygio sumažėjimo, prasidėjus durpyno eksploatavimui. Tuomet susidarė palankios sąlygos pušies atžėlimui. Gauti duomenys yra svarbūs aukštapelkių išsaugojimui, akivaizdžiai rodo pažeisto aukštapelkės hidrologinio režimo kaitą ir yra pažeistų pelkinių ekosistemų indikatorius.

Turinį žymintys žodžiai: durpynas, Baltijos aukštapelkė, dendrochronologija, metinių rievėjų plotis,

Läänelaid, A., Sohar, K. ir Meikar, T. 2008. Ažuolų, augančių ažuolyne Saarema saloje Estijoje, esama būklė ir chronologija. *Baltic Forestry*, 14 (1): 34-43.

Santrauka

Ažuolynas Loode saloje ilgą laiką buvo naudojamas kaip pevos ir ganyklos, tuo tarpu nėra duomenų apie ažuolų amžių ir radialinį prieaugį. Ažuolų (*Quercus robur* L.) amžius išanalizuotas pagal kumuliacinio prieaugio kreives. Seniausia medis siekė 500 metų amžių. Tirtos koreliacijos tarp ažuolų radialinio prieaugio ir klimato bei korelacijų kaita laiko atžvilgiu. Ažuolų prieaugiui sausio mėn. oro temperatūra turi reikšmingą neigiamą poveikį ir birželio mėn. kritulių kiekis – reikšmingą teigiamą poveikį. Be to, nuo 1960 m. ažuolų prieaugi neigiamai veikia balandžio mėn. oro temperatūra. Šis reiškinys susijęs su pavasario orų šiltėjimu Estijoje per paskutinius 50 metų. Ažuolų radialinio prieaugio tyrimai nepatvirtina nuosmukio ažuolyne Loode. Ažuolų atžėlimo nebuvimas susijęs su ilgamečiu, du šimtmečius siekiančiu miško – pievos Loode išteklių naudojimu.

Turinį žymintys žodžiai: ažuolas, radialinė prieauga, amžiaus nustatymas, reperiniai metai, Loode, Saarema

Baltrušaitis, A. 2008. Pjūklo geležtes nudilimo modeliavimas įpjovoje spygliuočių pjautinųjų rąstų pjovimo metu. *Baltic Forestry*, 14 (1): 44-49.

Santrauka

Atliktas pjūklo geležtės trinties ir nudilimo modeliavimas įpjovoje pagal juostinių pjūklų geležtės šoninių plokštumų storio ir kietumo matavimo rezultatus, kai pušies ir eglės rąstų viršūnių skersmuo 18-40 cm. Nustatyta, kad tolygus geležtės storio mažinimas eliminuoja šalto valcavimo plieno juostos pradinį paviršinį kietumą. Aptarta sąveika tarp naujų ir naudotų juostinių pjūklų geležčių storio ir kietumo nudilimo zonoje. Nustatyti juostos plonėjimo dėsniniam koreliuoja su paviršiaus storio ir kietumu. Pastebėtas kietumo asimptotinis stabilizavimasis, pasiekus tam tikrą juostinio pjūklo paviršiaus nusidėvėjimo laipsnį. Manoma, kad tolesnis paviršiaus kietumo atsikūrimas palei juostos ilgį atitinka rąstų skersmenų (18-40 cm) pasiskirstymą Lietuvos lentpjūvėse.

Turinį žymintys žodžiai: modeliavimas, juostinis pjūklas, nudilimas, susidėvėjimas, kietumas, rąstas

Nawrot, M., Pazdrowski, W. ir Szymański, M. 2008. Europinio maumedžio (*Larix decidua* Mill.) kamienų balanso ir branduolinės medienos dalies radialinis ir ašinis kintamumas. *Baltic Forestry*, 14 (1): 50-57.

Santrauka

Šiame darbe mėginta nustatyti Europinio maumedžio (*Larix decidua* Mill.), augančio įvairiomis sąlygomis, kamienų balanso ir branduolinės medienos dalies radialinį ir ašinį kintamumą. Medžių, augančių derlingesnėse augavietėse mišriuose miškuose, branduolinės medienos dalis buvo didesnė negu medžių, augančių mišriuose pušynuose. IV amžiaus klasės (nuo

61 iki 80 metų amžiaus) medžių balanos dalis buvo mažesnė negu V amžiaus klasės (nuo 81 iki 100 metų amžiaus) medžių abejuose tiriamuosiuose miškuose. Skirtingose augavietėse ir amžiaus klasių maudedžių kamienų balanos ir branduolinės medienos dalis įvairavo priklausomai nuo medžių padėties medyne. Spėjama, kad balanos ir branduolinės medienos dalis bei pastarosios susidarymo greitis priklauso nuo transpiracijos efektyvumo, medžių padėties medyne, taip pat nuo augavietės sąlygų. Fiziologiškai veiklios medžių lajos įtaką balanos daliai kamienne akivaizdžiai patvirtina paskaičiavimas koreliacijos koeficiento, apibūdinančio sąsają tarp balanos zonos pločio bei tūrio ir lajos projekcijos ploto.

Turinį žymintys žodžiai: Europinio maumedžio (*Larix decidua*) balana, branduolinė mediena, mišrūs pynai, mišrūs miškai

Soo, T. ir Meikar, T. 2008. Aukštasis miškininkystės mokslas Estijoje ir Latvijoje iki 1920 metų. *Baltic Forestry*, 2008, 14 (1): 58-65.

Santrauka

Šio tyrimo pagrindinis tikslas yra išanalizuoti buvusias galimybes įsigyti aukštąjį miškininkystės mokslą Estijoje ir Latvijoje iki 1920 metų. Tyrimas pagrįstas XIX a. ir XX a. pradžios archyvine medžiaga ir publicistiniais šaltiniais. Auštojo miškininkystės mokslo istorijos Estijoje ir Latvijoje ištakos siekia XIX a. pradžią. XIX amžiuje miškininkystės studijas vystė Tartu universiteto ir Jelgavos bei Rygos politechnikos mokyklų (institūtų) miškininkystės klasės. Tyrimas atskleidė miškininkystės studijų struktūrinių ir teorinių aspektus Tartu, jelgavoje ir Rygoje. Išanalizuotos galimybės įsigyti aukštąjį miškininkystės mokslą Estijoje ir Latvijoje iki 1920 metų, pateiktos jų sąsajos, panašumai ir skirtumai.

Turinį žymintys žodžiai: aukštasis miškininkystės mokslas, Estijos miškininkystės istorija, Latvijos miškininkystės istorija, Tartu universitetas, Jelgavos gimnazija, Rygos politechnikos institutas

Brukas, V. ir Churski, M. 2008. Intensyvios miškų mokslų studijos ir jų internacionalizavimas Baltijos jūros regione. *Baltic Forestry*, 14 (1): 66-74.

Santrauka

Straipsnyje nagrinėjama doktorantūros studijų padėtis universitetuose, susijusiuose su aukštuoju miškininkystės mokslu Baltijos jūros regione. Doktorantūros studijų koordinatorių anketinėje apklausoje dalyvavo per 450 doktorantų. Pagrindinis dėmesys skiriamas intensyvioms studijoms ir tarptautinių studijų galymybėms. 2005 m. miškų fakultetai organizavo 39 intensyvius kursus, kuriuose dalyvavo mažiausiai po 5 studentus. 15 kursų buvo tiesiogiai susiję su miškininkyste. Tai rodo, kad vidutinis doktorantas turi labai ribotą pasirinkimą specializuotų kursų, tiesiogiai susijusių su jo disertacinio darbo parengimu. Mažas studentų skaičius yra intensyvių studijų pagrindinė kliūtis, tuo tarpu tarptautinių doktorantūros kursų organizavimą stabdo dėstytojų laiko ir finansinių stimulų stoka. Paaiškėjo nepakankamas sisteminis požiūris į miškininkystės krypties doktorantūros studijas. Pabrėžiama tarptautinio bendradarbiavimo svarba regioniniame lygmenyje.

Turinį žymintys žodžiai: Baltijos šalys, miškininkystės doktorantūros studijos, intensyvūs kursai, interacionalizavimas, Šiaurės šalys, Rusija

Kawata, Y., Ozoliņš, J. ir Andersone-Lilley, Z. 2008. Latvijos medžiojamųjų gyvūnų populiacinių rodiklių analizė. *Baltic Forestry*, 14 (1): 75-86.

Santrauka

Stambūs plėšrieji žvėrys kaip vilkas (*Canis lupus*) ir lūšis (*Lynx lynx*) nuolat gyveno Latvijos teritorijoje ir jų ypač pagausėjo nuo 1970 m. pradžios. Tai sukėlė tam tikrus interesų konfliktus tarp stambiųjų plėšriųjų žvėrių ir žmogaus. Todėl medžioklės specialistams ir aplinkosaugininkams visuomet nelengva išaiškinti tikruosius tarpusavio santykius tarp kanopinių ir stambiųjų plėšriųjų žvėrių, taip pat nubrėžti jų populiacijų valdymo tinkama gairės. Šio darbo tikslas yra atskleisti minėtus santykius pagal esamus statistinius duomenis. Laimei, kai kurių medžiojamųjų gyvūnų gausos ir sumedžiojimo apskaitos duomenys Latvijoje buvo registruojami nuo XX amžiaus pradžios. Pagal šiuos duomenis (gausa – sumedžiojimas) buvo ištirti keturių tarpusavio ryšių tipai per 1958 – 2005 m.: (1) auka – auka tarpusavio ryšiai tarp briedžių (*Alces alces*), tauriųjų elnių (*Cervus elaphus*), stirnų (*Capreolus capreolus*), šernų (*Susu scrofa*) gausos rodiklių; (2) plėšrūnas – auka tarpusavio ryšiai tarp vilko, lūšies ir aukščiau minėtų kanopinių rūšių gausos rodiklių; (3) tarpusavio ryšiai tarp vilko ir lūšies gausos rodiklių; (4) tarpusavio ryšiai tarp minėtų rūšių sumedžiojimo rodiklių. Siekiant išvengti netikrosios (klaidingos) koreliacijos, pritaikytas vienietinės šaknies testas, atlikta regresinė analizė. Autorių teigimu, tauriojo elnio pagrindinis konkurentas yra stirna, stirnos – kartu su tauriuoju elniu – briedis, o briedžio pagrindinis konkurentas yra taurusis elnias. (2) Vilkiui taurusis elnias, stirna ir briedis yra aukos, tuo tarpu lūšiai – tik stirna. (3) Lūšies konkurentas

yra vilkas, tuo tarpu vilkui lūšis – ne konkurentas. (4) Medžiojimo ir populiacijų gausos ryšio tamprumas yra 2,55%, 0,91%, 2,14, 0,42% ir 0,82% atitinkamai stirnos, tauriojo elnio, briedžio, vilko ir lūšies. Daugelis rezultatų atitinka empirinius duomenis, gautus lauko sąlygomis.

Turinį žymintys žodžiai: populiacijų dinamika, medžiojamųjų gyvūnų statistika, medžiojamieji gyvūnai, netikroji koreliacija

Gerasimov, Y ir Karjalainen, T. 2008. Aprūpinimo mediena išvystymo ir tobulinimo programa šiaurės vakarų Rusijoje, pagrįsta SWOT (SSGG) analize. *Baltic Forestry*, 14 (1): 87-92.

Santrauka

Straipsnyje nagrinėjami aprūpinimo mediena šiaurės vakarų Rusijoje privalumai ir trūkumai, galimybės ir grėsmės (SSGG) Suomijos miško pramonės komplekso išvystymo programos požiūriu. Šios analizės pagrindu parengta aprūpinimo mediena ir tolesnio tobulinio programa nuo medienos gabenimo iš miško ruošos vietų iki medienos perdirbimo įmonių, jungianti visas technines ir komercines operacijas. Dėmesys skiriamas Rusijos šiaurės vakarinei daliai, kur Suomijos miško pramonės kompanijos vykdo medienos pirkimą ir investuoja į medienos perdirbimo pramonę. Straipsnyje nagrinėjamos potencialios technologinės, ekonominės, socialinės, ekologinės įtakos busimajam aprūpinimo mediena vystymuisi. Išskirtos problemos suklasifikuotos, iš jų reikšmingiausios yra medienos tiekimo planavimas, medienos ištekliai, medienos rinka, logistika, medienos ruoša, ekologinė atsakomybė, žmogiškieji ištekliai, ir socialinė atsakomybė. Rezultatai gali būti panaudoti priimant sprendimus.

Turinį žymintys žodžiai: Rusija, investicijos į miško pramonę, prekyba apvaliąja mediena, miško ruoša, ekologinė atsakomybė, socialinė atsakomybė

Parengė **Olgirda Belova**